

Verkennd natuuronderzoek Cluster primair onderwijs Donk

Gemeente Laarbeek

Definitief

Verkennd natuuronderzoek Cluster primair onderwijs Donk

Gemeente Laarbeek

Definitief

Rapportnummer:	211x03999.056713_1
Datum:	22 februari 2011
Opdrachtgever:	Gemeente Laarbeek
Projectteam BRO:	Rob van Dijk, Marc Oosting
Trefwoorden:	Flora- en faunawet, natuuronderzoek, effectbeschrijving
Bron foto kافت:	Hollandse Hoogte 11
Beknopte inhoud:	In voorliggende rapportage is de ontwikkeling van het cluster primair onderwijs te Donk getoetst aan natuurwetgeving en natuurbeleid. Mits enkele aanbevelingen in acht worden genomen is het plan in overeenstemming met natuurwetgeving en -beleid.

BRO
Hoofdvestiging
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
5282 WV Boxtel
T +31 (0)411 850 400
F +31 (0)411 850 401

Inhoudsopgave	pagina
1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding van het onderzoek	3
1.2 Leeswijzer	3
2. SAMENVATTING EN ADVIES	5
3. WERKWIJZE	7
4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN	9
4.1 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied	9
4.2 Beschrijving initiatief	13
4.3 Soortenbeschrijving en effectenbeoordeling	14
4.3.1 Vaatplanten	14
4.3.2 Grondgebonden zoogdieren	14
4.3.3 Vleermuizen	15
4.3.4 Vogels	16
4.3.5 Amfibieën, reptielen en vissen	17
4.3.6 Overige diersoorten	17
4.4 Beschermde gebieden	17
4.4.1 Natuurbeschermingswet	17
4.4.2 Planologische gebiedsbescherming	17
Bijlage 1: Ruimtelijke plannen en natuurwetgeving	20

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

In het gebied tussen de Otterweg, Lage Heesweg, IJsweg en de Trekgraaf in Beek en Donk is een herontwikkeling van een voorzieningencluster voorzien. De gewenste ontwikkeling is niet mogelijk op basis van het huidige bestemmingsplan. Om planologische medewerking van de gemeente te kunnen krijgen, is het onder andere noodzakelijk om inzicht te verkrijgen in de wettelijke verplichtingen en mogelijkheden met betrekking tot natuurwetgeving en natuurbeleid.

Voorliggend rapport geeft advies met betrekking tot de mogelijkheden en eventuele vervolgstappen vanuit natuurwetgeving en natuurbeleid om de geplande ontwikkeling te realiseren. Hiertoe is een verkennend onderzoek uitgevoerd naar beschermde natuurwaarden in en rondom het plangebied.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 zijn de belangrijkste conclusies van het onderzoek vertaald in een advies. Hoofdstuk 3 geeft de gevolgde werkwijze weer, en in hoofdstuk 4 zijn de resultaten van het natuuronderzoek uitgewerkt en onderbouwd. Een samenvatting van het gebruikte wettelijke kader is gegeven in Bijlage 1.

2. SAMENVATTING EN ADVIES

Vanwege de ligging van het zuidelijke deel van het plangebied binnen de Groenblauwe Mantel, zal een 90 meter lange elzensingel worden gecompenseerd door de aanplant van een nieuwe elzensingel parallel aan de Trekgraaf. Hiervoor zal 120 meter houtsingel worden teruggebracht. Deze houtsingel zal in het bestemmingsplan planologisch beschermd worden middels de bestemming 'Groen. Doordat de overige opgaande beplantingen en het grasveld behouden blijven en de netto bebouwing in de Groenblauwe Mantel niet toeneemt, kan geconcludeerd worden dat het plan in overeenstemming is met het provinciale natuurbeschermingsbeleid.

Om verstoring van vogels te voorkomen is het aan te bevelen dat het eventueel rooien van bomen, struiken en hagen in de periode september-maart plaatsvindt. Indien dit niet mogelijk is, of wanneer redelijkerwijs verwacht kan worden dat binnen de genoemde periode toch vogels in de vegetatie broeden, is het noodzakelijk het terrein vóór de ingreep te laten controleren op aanwezige broedvogels. Wanneer dan geen vogels op het terrein nestelen, kan alsnog begonnen worden met de ingreep.

3. WERKWIJZE

In dit verkennend onderzoek (quickscan) is de natuurwaarde van de initiatieflocatie bepaald, waarbij specifiek wordt ingegaan op beschermde soorten volgens de Flora- en faunawet. Op basis van de verzamelde kennis en de ingrepen die plaats zullen vinden, is een beoordeling gemaakt van de effecten die zullen plaatsvinden. Hierbij is advies uitgebracht met het oog op de genoemde wettelijke en beleidsmatige verplichtingen. Hiertoe is een bronnenonderzoek en een verkennend veldbezoek uitgevoerd.

Op 10 maart 2010 is een verkennend veldbezoek gebracht aan het gebied. Hierbij is het hele plangebied tussen de Otterweg, Lage Heesweg, IJsweg en Trekgraaf onderzocht, omdat dit gebied een duidelijk afgebakende eenheid vormt. Het doel van dit verkennende terreinbezoek was een beeld te krijgen van de gebiedskenmerken, het grondgebruik en de mogelijke natuurwaarden binnen het plangebied. Mogelijke verblijfplaatsen en sporen van dieren zijn onderzocht. De te slopen bebouwing is van de buitenzijde geïnspecteerd. Hierbij is specifiek gelet op voor vleermuizen toegankelijke ruimten zoals ruimten achter gevelbetimmeringen, en op geschikte invliegopeningen naar spouwen etc. Tijdens het veldbezoek was het licht bewolkt en 5 graden Celsius.

Daarnaast is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevensbronnen, zoals algemene verspreidingsatlassen, bodemkaart, wateratlas etc. Er zijn geen gegevens aangekocht bij Natuurloket omdat door het veldbezoek en de vrij beschikbare gegevens reeds een duidelijk beeld is verkregen van de aanwezige natuurwaarden.

4. BESCHERMDE NATUURWAARDEN

4.1 Ligging en beschrijving van het onderzoeksgebied

De initiatieflocatie ligt aan de rand van het stedelijke gebied van Donk in de dubbelkern Beek en Donk. De locatie ligt in het onderzoeksgebied dat begrensd wordt door de Otterweg in het oosten, de Lage Heesweg in het noorden, de IJsweg in het westen en de waterloop de Trekgraaf in het zuiden. De begrenzing van de initiatieflocatie is weergegeven in figuur 1. De Amersfoortcoördinaten van het midden van het onderzoeksgebied zijn 171,6-394,1¹.

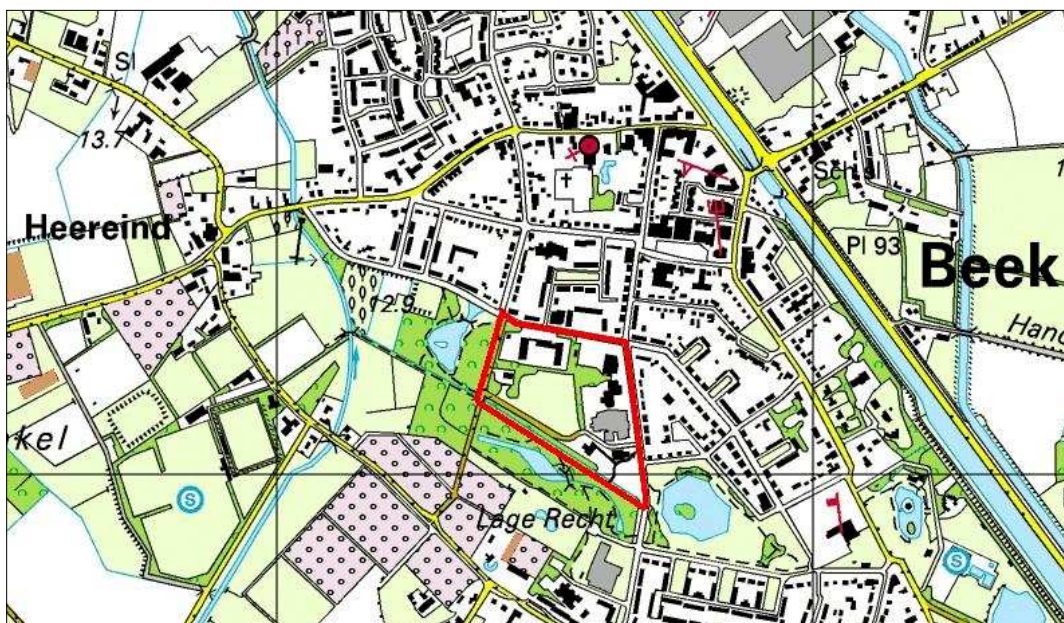
Het onderzoeksgebied ligt in een van oorsprong zeer nat gebied tussen de kernen Beek en Donk. Het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied kent een moerige eerdgrond met een moerige bovenlaag en grondwatertrap II. Het noordelijke deel maakt deel uit van het 'dekzandeiland' (donk) waarop de kern Donk is ontstaan. Hier is sprake van een hoge zwarte enkeerdgrond met grondwatertrap VI.

Het zuidelijke deel van het onderzoeksgebied is nog steeds gedeeltelijk onbebouwd. De langzaam stromende Trekgraaf ontwatert met name het broekbos ten zuiden van het onderzoeksgebied. De roodbruine kleur van het water verraadt dat hier sprake is van een kwelsituatie. De lage, moerige gronden rondom de Trekgraaf hebben door het optreden van schoon kwelwater een hoge ecologische potentie. Direct ten noorden van de Trekgraaf loopt een parallelle periodiek waterhoudende sloot die het gebied mee ontwatert.

Het onderzoeksgebied ligt momenteel binnen het stedelijke gebied van Beek en Donk, maar sluit aan de west- en zuidzijde direct aan op het buitengebied. De vrij grootschalige gebouwen met bijbehorende (half)verhardingen aan de Lage Heesweg en Otterweg worden omringd door opgaande beplantingen zoals laanbeplantingen, elzensingels en bosschages. De bosstrook ten zuiden van de schoolgebouwen aan de Lage Heesweg is 10 tot 15 meter breed en bestaat voornamelijk uit wilgen, elzen en eiken met een ondergroei van hondsdrif.

Aan de achterzijde van de bebouwing ligt een centraal grasveld. Het grasveld wordt kort gemaaid en heeft geen bijzondere plantengroei. Ten tijde van het veldbezoek was een groot deel van het veld drassig.

¹ De getallen staan voor de x- respectievelijk y-coördinaat van de linker benedenhoek van het km-vak.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied (rood omlijnd)

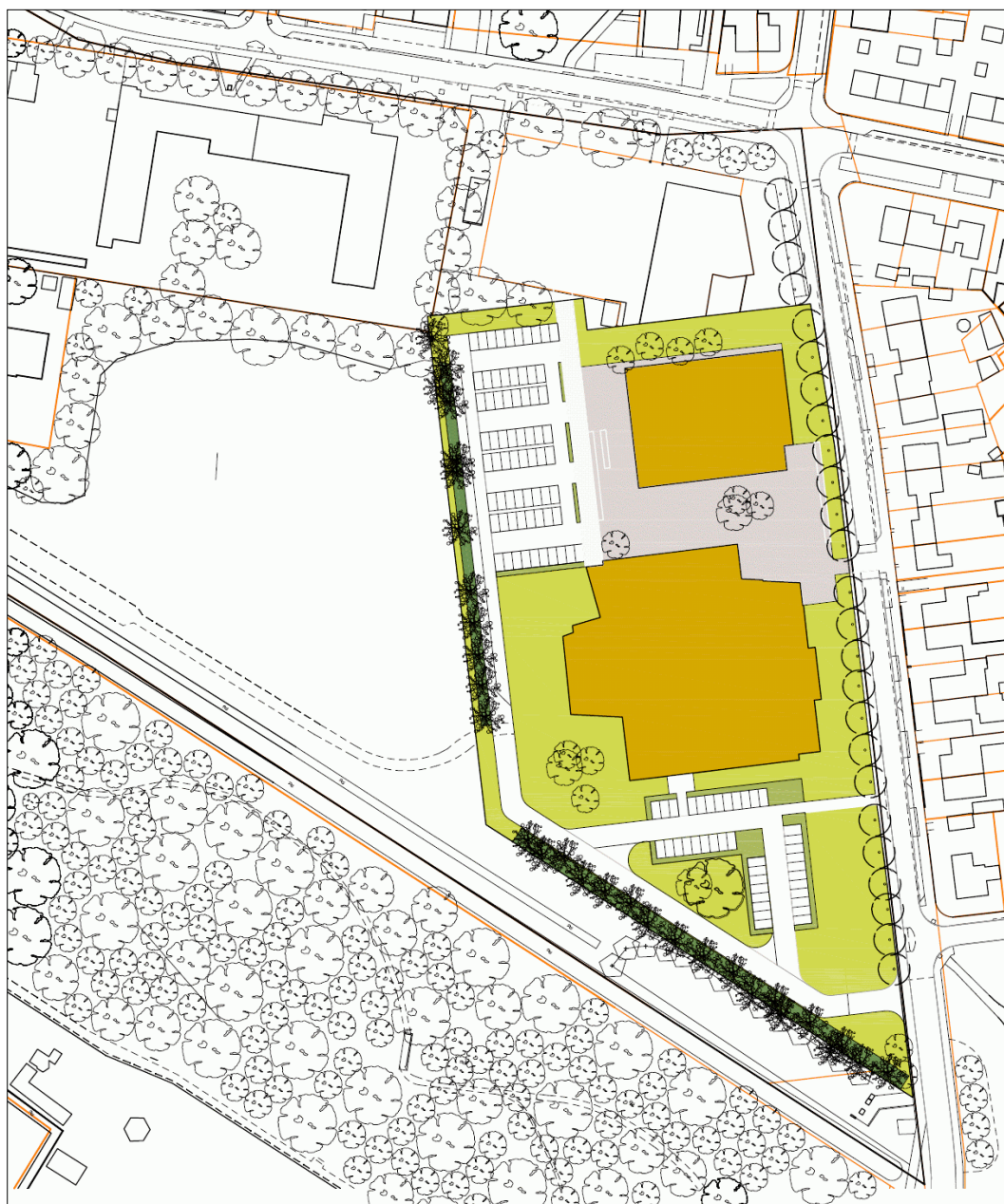
Foto's volgende pagina van links naar rechts, van boven naar beneden:

Otterweg vanuit het zuiden; Pand boksschool aan de Otterweg; Bibliotheek aan de Otterweg; Tafeltenniscentrum / pand de Oude Molen op de hoek Otterweg-Lage Heesweg; Schoolpand de Raagten aan de Lage Heesweg; Trekgraaf gezien vanaf de Otterweg; zicht op grasveld vanuit het westen; Halfverhard parkeerterrein achter het sportcentrum.

4.2 Beschrijving initiatief

Het plan voorziet in de ontwikkeling van een voorzieningencluster aan de Otterweg en een woningbouwlocatie aan de Lage Heesweg. Hiervoor zal bestaande bebouwing worden gesloopt dan wel gerenoveerd. Achter het voorzieningencluster zal een parkeerterrein worden gerealiseerd.

Figuur 2. Schetsontwerp toekomstige inrichting (voorkeursvariant).

Ten behoeve van de geplande ontwikkeling zullen de navolgende werkzaamheden moeten verricht:

- het verwijderen van de elzensingel en enkele bomen ten noorden van hiervan;
- het verwijderen van struikplantsoenen;
- het slopen van bebouwing in de zuidoostelijke punt van het plangebied;
- het slopen van het schoolgebouw de Raagten aan de Lage Heesweg;
- het bouwrijp maken van het nieuwe bouwvlak door vergraven en mogelijk verwijderen van de top laag, aanbrengen van zand en egaliseren van de nieuwe bouwlaag;
- het aanleggen van funderingen en (parkeer)verhardingen;
- het graven van geulen voor de aanleg van leidingen;
- het aanplanten van een elzensingel en haag;
- het bouwen / renoveren van het voorzieningencluster aan de Otterweg;
- het bouwen van de woningen aan de Lage Heesweg.

4.3 Soortenbeschrijving en effectenbeoordeling

4.3.1 Vaatplanten

Hoewel de milieuomstandigheden in de lagere delen van het onderzoeksgebied geschikt zijn voor bijzondere plantensoorten, is de kans dat deze hier daadwerkelijk voorkomen verwaarloosbaar klein. Het hele gebied wordt namelijk intensief beheerd. In het onderzoeksgebied zijn vrijwel geen natuurlijke begroeiingen aangetroffen. Rondom de bebouwing komen slechts enkele zeer algemene plantensoorten van stedelijke milieus voor, zoals Paardenbloem, Vogelmuur, Gewone hoornbloem etc.

Conclusie: Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde plantensoorten.

4.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied sporen van algemeen beschermde kleine zoogdieren waargenomen, zoals muizenholen, molshopen en holen en latrines van konijnen. Konijnenholen komen met name voor in de 'steilrand' tussen de schoolpanden en de achterliggende houtopstand. Behalve Mol en Konijn zullen in het gebied nog enkele andere algemeen beschermde soorten (van beschermingsniveau 1) van het gebied gebruik maken, zoals Egel, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis, Haas, Veldmuis, Rosse woelmuis en Bosmuis. Voor dergelijke soorten geldt een algemene vrijstelling ex artikel 75 van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

De enige strenger beschermde grondgebonden zoogdiersoort die in de omgeving van het onderzoeksgebied voorkomt is de Eekhoorn. In het plangebied zijn geen nesten of sporen van deze soorten aangetroffen. Eekhoorns komen met name voor in droge naald- en gemengde bossen en minder in vochtige elzen- en populierenopstanden zoals die rondom het onderzoeksgebied liggen. Het onderzoeksgebied is niet te beschouwen als een vast leefgebied van de eekhoorn.

Conclusie: Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde grondgebonden zoogdiersoorten.

4.3.3 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn streng beschermd volgens de Flora- en faunawet (beschermingsniveau 3). Tijdens het veldbezoek is gelet op potentiële verblijfplaatsen van vleermuizen, zoals holle bomen en gebouwen. In het onderzoeksgebied staan verschillende voor vleermuizen geschikte holle bomen. Van de aanwezige gebouwen is geen enkel gebouw geschikt als vaste rust- en verblijfplaats voor vleermuizen. Vanaf de buitenzijde zijn geen spleten, kieren of openingen aanwezig die voor vleermuizen toegang bieden naar nauwe, donkere ruimten in de bebouwing. Zolang de bebouwing in gebruik blijft en niet in verval raakt, is de kans dat er zich vleermuizen in gaan vestigen klein.

De gehele opgaande beplantingsstructuur in het gebied is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Daarnaast hebben deze structuren een hoge potentiële waarde als vaste vliegroute voor vleermuizen.

Effectenbeoordeling

De beplantingsstructuren aan de noordzijde van het gebied (aan de Lage Heesweg, rondom de schoolgebouwen en de skatebaan) zullen worden gehandhaafd. De elzensingel zal worden gekapt en zal worden gecompenseerd ten zuiden van het voorzieningencluster parallel aan de Trekgraaf.

In de elzensingel staan geen holle bomen; het is daarmee uit te sluiten dat er potentiële verblijfplaatsen (holle bomen) verloren gaan. De singel als geheel vormt geen onderdeel van een doorlopende groenstructuur die kan fungeren als vaste vliegroute van vleermuizen. Het plangebied als geheel wel van waarde als foerageergebied voor vleermuizen. Doordat niet te behouden groenelementen geheel worden gecompenseerd is op de langere termijn geen wezenlijk effect op het foerageergebied van vleermuizen te verwachten. Negatieve effecten op foerageergebied van vleermuizen zullen hooguit tijdelijk van aard zijn, door lichtverstoring tijdens bouw- en sloopwerkzaamheden. Aangezien in de nabije omgeving nog veel foerageergebied aanwezig blijft, is dit effect te verwaarlozen.

Conclusie: Negatieve effecten op vleermuizen zijn te verwaarlozen.

4.3.4 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in de groenstroken verschillende vogelsoorten waargenomen. Het betreft algemene soorten van parken en tuinen, zoals Houtduif, Merel, Roodborst, Koolmees, Pimpelmees en Vink. Alhoewel het veldbezoek is uitgevoerd buiten het broedseizoen, is te verwachten dat dergelijke soorten in de bomen en struiken tot broeden zullen komen. De gebouwen in het onderzoeksgebied zijn niet geschikt als broedgelegenheid voor gebouwbewonende broedvogels zoals uilen, Gierzwaluw of Huismus. Het grasveld is niet geschikt voor broedvogels door het intensieve beheer en gebruik. Wel wordt het veld onder andere gebruikt door roeken. In de houtopstanden aan de IJsweg direct ten westen van het onderzoeksgebied bevindt zich een zeer grote roekenkolonie.

Nestplaatsen van de Roek zijn jaarrond beschermd, inclusief de functionele leefomgeving. Het plangebied heeft geen essentiële waarde als foerageergebied voor deze roekenkolonie. De vogels foerageren voornamelijk in het buitengebied. Andere jaarrond beschermde vogelsoorten (roofvogels, gebouwbewonende vogelsoorten) zijn niet in het onderzoeksgebied te verwachten.

Effectenbeoordeling

Vogelnesten in de aanwezige vegetatie zijn uitsluitend beschermd gedurende de periode dat deze nesten in gebruik zijn, dat wil zeggen de broed- en nestperiode. Het is in de praktijk niet mogelijk om een ontheffing te verkrijgen voor het verwijderen of verstoren van deze nesten in deze periode. Beplantingen waarin vogels broeden, dienen verwijderd te worden in de periode dat de kans op broedende vogels het kleinst is. Dit is het geval in de periode september-maart. Indien dit niet mogelijk is, of wanneer redelijkerwijs verwacht kan worden dat binnen de genoemde periode toch vogels in de te verwijderen beplantingen broeden, is het noodzakelijk het terrein vóór de ingreep te laten controleren op aanwezige broedvogels. Wanneer dan geen vogels op het terrein nestelen, kan alsnog begonnen worden met de ingreep. Een ontheffing voor vogels is in dit geval niet nodig.

Conclusie: Om verstoring van vogels te voorkomen is het aan te bevelen dat het eventueel rooien van bomen, struiken en hagen in de periode september-maart plaatsvindt. Indien dit niet mogelijk is, of wanneer redelijkerwijs verwacht kan worden dat binnen de genoemde periode toch vogels in de vegetatie broeden, is het noodzakelijk het terrein vóór de ingreep te laten controleren op aanwezige broedvogels. Wanneer dan geen vogels op het terrein nestelen, kan alsnog begonnen worden met de ingreep.

4.3.5 Amfibieën, reptielen en vissen

In het enige permanente oppervlaktewater in het onderzoeksgebied is aanwezig in de Trekgraaf. Vanwege de beschaduwing, de steile oevers en het ontbreken van een goed ontwikkelde watervegetatie is het voorkomen van beschermde vis- en amfibie-soorten in dit water uit te sluiten.

De bosschages in het onderzoeksgebied vormt een mogelijke landbiotoop voor amfibieën vanwege de vochtigheid van het gebied en nabijheid van oppervlaktewateren. Het zal hierbij gaan om algemene amfibiesoorten zoals Bruine kikker en Gewone pad. Voor dergelijke soorten geldt een algemene vrijstelling ex artikel 75 van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Strenger beschermde amfibie- en reptielensoorten zijn in het gebied niet te verwachten op basis van algemene verspreidingsgegevens (Werkatlas Reptielen en Amfibieën in Noord-Brabant). Bovendien stellen deze soorten strengere eisen aan hun voortplantings- en landbiotopen.

Conclusie: Vanuit de Flora- en faunawet hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde amfibieën, reptielen en vissen.

4.3.6 Overige diersoorten

Strenger beschermde ongewervelde diersoorten stellen zeer specifieke eisen aan de vegetatie en abiotische leefomgeving. Dergelijke soorten komen op basis van habitatvoorkeur en de bekende verspreidingsgegevens niet in het onderzoeksgebied voor.

Conclusie: bij het ruimtelijk plan hoeft geen rekening gehouden te worden met beschermde ongewervelde diersoorten.

4.4 Beschermde gebieden

4.4.1 Natuurbeschermingswet

In de wijde omgeving van de initiatieflocatie liggen geen wettelijk beschermde natuurgebieden. Met wettelijke gebiedsbescherming hoeft geen rekening gehouden te worden in de planvorming.

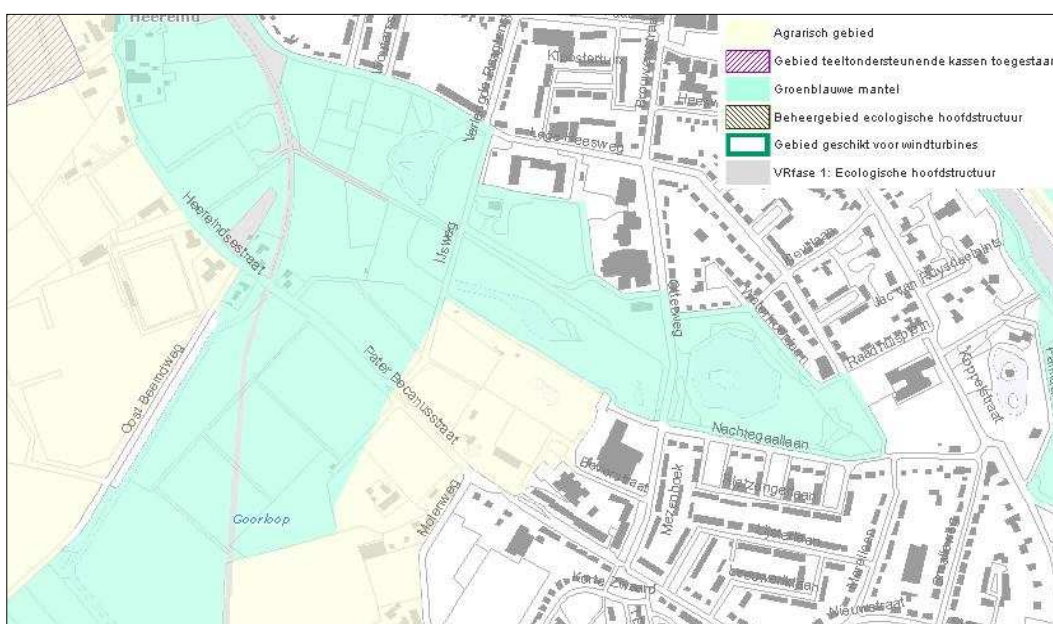
4.4.2 Planologische gebiedsbescherming

Het onderzoeksgebied ligt buiten de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) zoals begrensd in de provinciale Verordening Ruimte. Wel ligt het zuidelijke deel van het plangebied binnen de Groenblauwe Mantel die is begrensd in de Verordening Ruim-

te fase II. Binnen de Groenblauwe Mantel is het beleid gericht op behoud en versterking van natuur- en landschapswaarden. Natuurwaarden die niet behouden kunnen worden, zullen moeten worden gecompenseerd.

In het deel van het onderzoeksgebied dat binnen de Groenblauwe Mantel valt, zijn actuele natuurwaarden aanwezig in de vorm van houtsingels en opgaande beplantingen. Deze vormen een leefgebied en schuilplaats voor diverse diersoorten. Het grasveld vormt een foerageergebied voor algemene zoogdier- en vogelsoorten, zoals Konijn, Merel, Spreeuw, Roek etc. Daarnaast is het gebied waardevol vanwege de aanwezige kweldruk, zij het dat deze in de huidige situatie wordt afgevoerd via een ontwateringssloot. Landschappelijk is het gebied belangrijk als onderdeel van de groenbuffer tussen de kernen Beek en Donk.

Door de ontwikkeling zal een 90 meter lange elzensingel van circa 10 tot 20 jaar oud verdwijnen. Deze zal worden gecompenseerd binnen het gebied zelf door de aanplant van een nieuwe elzensingel parallel aan de Trekgraaf. In totaal zal hiervoor 120 meter houtsingel worden teruggebracht. Deze houtsingel zal in het bestemmingsplan planologisch beschermd worden door middel van de bestemming 'Groen'. De overige opgaande beplantingen en het grasveld blijven behouden. De netto bebouwing neemt niet toe in de Groenblauwe Mantel. Hierdoor kan gesteld worden dat het plan in overeenstemming is met het provinciale natuurbeschermingsbeleid.

Figuur 3. Uitsnede van de kaart Verordening Ruimte in de omgeving van het plangebied.

Bijlage 1: Ruimtelijke plannen en natuurwetgeving

De bescherming van de natuur is in Nederland vastgelegd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet van 1998 en 2005 en de Flora- en faunawet. Deze wetten vormen een uitwerking van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Daarnaast vindt aanvullend gebiedsbescherming plaats door middel van de ecologische hoofdstructuur (EHS), die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk.

Gebiedsbescherming

De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op de gebiedsbescherming van de Natura 2000-gebieden (Vogelrichtlijngebieden en Habitatrichtlijngebieden) en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden.

De Ecologische Hoofdstructuur voorziet in het behoud, het herstel en de ontwikkeling van nationaal en internationaal belangrijke ecosystemen. De EHS bevat alle gebieden waarop de inspanningen van het Rijk worden gericht om deze opgave te verwezenlijken. Dit gebeurt door ruimtelijke veiligstelling en door inzet van subsidieregelingen. Het EHS-beleid wordt op provinciaal niveau verder uitgewerkt. In de EHS wordt bij ruimtelijke ontwikkelingen het 'nee, tenzij'-principe gehanteerd. Ruimtelijke ontwikkelingen dienen getoetst te worden op effecten op de natuurwaarden. Schadelijke effecten zijn alleen toegestaan indien er zwaarwegende maatschappelijke belangen zijn en als alternatieven ontbreken. Wanneer geen sprake is van zwaarwegende maatschappelijke belangen kan aantasting van de EHS onder voorwaarden toch worden toegestaan via de beleidsinstrumenten 'herbegrenzing EHS' en 'saldobenadering'. Belangrijkste voorwaarde bij deze instrumenten is dat er een netto versterking van de EHS plaatsvindt.

Soortbescherming

De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, op een aantal vissen, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten en op een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen. De wettelijk beschermde soorten zijn onderverdeeld in de volgende categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** Onder deze categorie vallen in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, zodat geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig is;
- **niveau 2:** Voor deze soorten is geen ontheffing van de verbodsbepalingen (artikelen 8 tot en met 12) van de Flora- en faunawet nodig, mits er gewerkt wordt conform een goedgekeurde gedragscode, die door een overheid of onderne-

merssector zelf opgesteld kan worden. Op dit moment bestaat er een algemeen toepasbare gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen (opgesteld door Bouwend Nederland). Deze gedragscode moet voor ieder project worden uitgewerkt, in de vorm van een ecologisch werkprotocol en een ondertekende werkovereenkomst. Gedragscodes van andere sectoren en overheden kunnen ook voorzien in ruimtelijke ontwikkelingen. Wanneer niet gewerkt wordt conform een gedragscode moet voor deze soorten nog altijd ontheffing worden aangevraagd, waarbij de zogenaamde 'lichte toets' wordt gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.

- **niveau 3:** streng beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling kan worden gegeven voor ruimtelijke ontwikkelingen. Deze categorie wordt onderverdeeld in de volgende groepen:
 - **soorten uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er zijn geen alternatieven voorhanden en 2) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan beide criteria worden voldaan.
 - **soorten uit bijlage IV van de Habitatrichtlijn:** Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan.
- **vogels:** alle inheemse vogelsoorten zijn vermeld in tabel 2 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Jurisprudentie heeft uitgewezen dat voor vogelsoorten geen vrijstelling (meer) geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Door het Ministerie van LNV is een lijst opgesteld met vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en een lijst met vogels waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn, maar waarbij inventarisatie gewenst is. Wanneer de functionaliteit van het leefgebied van deze soorten aangetast wordt (en deze aantasting niet door het nemen van verzachtende maatregelen afdoende te niet kan worden gedaan) is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de volgende criteria: 1) er is sprake van een in de Vogelrichtlijn genoemd groot openbaar belang; 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk

aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle criteria worden voldaan. Voor alle andere vogelsoorten geldt dat de nesten in de praktijk uitsluitend beschermd zijn wanneer deze door de soort gebruikt worden, d.w.z. in de broed- en nestperiode.

Zorgplicht

Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in wild levende planten en dieren in acht moet nemen. Dit houdt in dat handelingen die niet noodzakelijk verband houden met het beoogde doel, maar nadelig zijn voor de flora en fauna achterwege moeten blijven.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde Besluit Rode lijsten flora en fauna is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvisen (zoals zalm en paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldschaal;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;
6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.

